

**TEATR
TERAYAMY
SHŪJI**

BIBLIOTEKA
STUDIÓW AZJI WSCHODNIEJ

Redaktor serii
Kamil Zeidler

Terumichi Tsuda

**TEATR
TERAYAMY
SHŪJI**

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Gdańsk 2025

Recenzenci
Prof. dr hab. Dariusz Kosiński
Prof. dr hab. Dobrochna Ratajczakowa

Redaktor Wydawnictwa
Anna Świtalska-Jopek

Projekt okładki i stron tytułowych
Kaja Mucha-Król

Skład i łamanie
Michał Janczewski

Publikacja sfinansowana ze środków
Prorektora ds. Badań Naukowych Uniwersytetu Gdańskiego
w ramach Programu Humanistyki Gdańskiej
oraz Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-692-0

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wstęp — 7

Rozdział 1. Życie i twórczość Terayamy Shūji — 17

Człowiek z prefektury Aomori — 18

Nieobecny ojciec — 23

Potężna matka — 32

Życie teatralne — 48

Rozdział 2. Antropologia teatru Terayamy — 63

Motywy religijne — 65

 Szamanizm i kult gór — 67

 Duch opiekuńczy i opętanie — 73

 Modlitwa i formuła filozoficzna — 76

 Magia jako teoria teatru — 81

System rodzinny — 89

 Przynależność do domu, czyli tożsamość jednostki — 95

 Rola i miejsce jednostki w rodzinie — 102

Ie jako miejsce teatru — 110

Przestrzeń — 113

 Narracja – przestrzeń słów — 115

 Miasto – przestrzeń przypadkowych spotkań — 124

 Pomieszczenie zamknięte – przestrzeń wyobraźni — 135

 Przestrzeń performatywna — 144

Rozdział 3. Terayama i inne teatry — 155

Dramaturgia spotkania – Brecht i Stanisławski — 162

Teatr edukacyjny i teatr do oglądania — 165

Wczuwanie się a „kserokopia” — 170

Teatr reprodukcyjny — 175

Teatr dramatyczny — 181

Teatr spotkania — 185

Fikcja nieobecna – Artaud i The Living Theatre — 191

Ciało aktora i język teatralny — 192

Dżuma i szczur — 199

Magia i rytuał — 203

Dramaturgia spotkania i piękno ułomności — 209

Ciało synchroniczne – Grotowski i Schechner — 214

Ciało indywidualne — 214

Zamykanie się w sobie — 219

Tekst i spotkanie — 228

Deformacja ciała i byt synchroniczny — 233

Dramaturgia przerwy – Kantor i Witkacy — 239

Oderwanie od codziennego kontekstu i życie samoistne — 241

Materia wypełniona pustką — 246

Od spotkania do przerwy — 254

Podsumowanie — 263

Bibliografia — 267